

Ježi v zdravilstvu

V srednjem veku so uporabljali za današnje čase zelo čudna zdravila. Z zvarki iz različnih živali so zdravili mnoge bolezni in tudi ježi niso bili izjema. Ježev pepel naj bi preprečeval izpadanje las, dim zdravil sečne kamne, zaužitje desnega očesa pa naj bi dajalo nočni vid.

Le kako se ježi pari in rodijo

Parjenje ježev je od nekdaj burilo duhove ljudi. Ježi v šaljivkah in domišljajskih zgodbah pogosto nastopajo kot najbolj trpeči ljubimci, ježevke pa kot najbolj trpeče matere. Da bi se izognili zbadanju, naj bi se parili z licem ob lice, a mati narava je, kot vedno, tudi tu spretno obšla vse zadrege. Samica ima spolno odprtino pomaknjeno močno nazaj, samci pa močno naprej. Tako se samec le s sprednjim delom telesa vzpne na samico, ki v času paritve močno uboči hrbet in poleže bodice. Tako se jih samec lahko oprime z zobni.

Če je parjenje uspešno, se čez mesec dni v gnezdu iz listja in trave skotita dva do devet slepih mladičev. Seveda je narava zavarovala tudi samičin porodni kanal. Prve bodice mladičev so bele, mehke in ugreznjene v močno nabreklo kožo. Po skotitvi jim koža uplahne, tako da jo bodice prebodejo. V drugem tednu jim zrastejo temnejše in močnejše bodice, ko se pri šestih tednih osamosvojijo, pa tretji rod bodic, ki so enake odraslim ježem.

Čemu služijo bodice

Na zunaj preproste bodice so v resnici zelo dovršeno spremenjene dlake. Ta izum narave je bil tako učinkovit, da se je skoraj nespremenjen ohranil več kot 30 milijonov let. Votla notranjost dela bodice lahke, krožno nameščene notranje pregrade ob robu pa jim dajejo trdnost. Na vratu je bodica stanjšana, zaradi česar je zelo upogljiva. Takšne bodice niso le obramba pred plenilci in vsiljivci. Ježe varujejo tudi pri udarcih in padcih, ki se jim občasno zgodijo pri plezalskih podvigih. Z barvnim vzorcem bodic se tudi uspešno prikrivajo.

Jež se nevarnosti najprej poskuša izogniti s hitrim tekom. Če to ni mogoče, glasno piha in poskakuje in tako poskuša prestrašiti in zbosti vsiljivca. V brezizhodnem položaju se zvije v klobčič. To mu omogoča dobro razvito krožno mišičevje hrbta, ki je ob robu odebeljeno. Kadar ga jež skrči, zategne ohlapno kožo prek glave, repa in dolgih nog kakor vrvice na torbi. V napeti koži se močno napnejo tudi mišice, ki ježijo posamezne bodice. Bolj ko je jež zvit, bolj bode.

So res odporni na strupe

V naravi zdravi ježi kljubujejo skoraj vsem plenilcem. Pri nas jih z dolgimi kremplji uspešno lovi le sova velika uharica, ki pogoltne celo bodice. Mišljenje, da so odporni na kačje strupe, pa ni povsem iz trte izvito. Ugrizi strupenih kač večinoma zadanejo le bodice. Kača se po nekaj poskusih izčrpa in jež jo lahko poje. Kadar strupenjače ježe ugriznejo, so odzivi zelo različni. Nekateri poginejo, nekateri pa so na strup popolnoma neobčutljivi. Veliko bolj kot ljudje so odporni tudi na žuželčje strupe. Žal se ta njihova sposobnost ni prenesla tudi na odpornost proti škropivom. Skupaj s prometom sta to za ježe največji grožnji, čeprav jih imamo ljudje radi.

Ali veš:

- V Sloveniji živita dve vrsti ježev. Najbolj razširjen je beloprski jež, rjavoprsega pa najdemo le ob meji z Italijo.
- Občasno se v naravi skotijo tudi ježi albin. Zaradi odsotnosti kožnih barvil so beli, zaradi presevanja krvnih žil pa imajo rdeče oči.
- Ciganom so ježi v preteklosti pomenili pomemben vir hrane, Angleži pa so kožuhe, napete na deščice, uporabljali za česanje ovčje volne.